

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

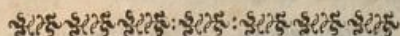
Œcumenica Cathedræ Apostolicæ Avthoritas

Reding, Augustin

[Ort nicht ermittelt], Anno M.DC.LXXXIX.

§. II. An prima præinsinuati Gallici
Regni causarum cognitio ad sanctam Sedem, an ad Concilium Provinciale
spectet?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38717

DISQUISITIO IV.

Quodque, salvis concordatis inter Leonem X. & Franciscum I. Galliarum Regem initis, extendi possit Papæ jurisdictio in ordine ad forum contentiosum Ecclesiarum Gallicanarum?

§. I.

I. **A**uthor tractatus de libertatibus Ecclesie Gallicane lib. 6. cap. 5. tradit, à tempore præinsinuatorum Concordatorum enersisse sequentes difficultates, quarum prima est; *Utrum Papa possit alicujus negotij iudicium ad se immediate trahere?* Secunda; *An possit aliquando negotia iudicare?* Tertia; *An formulis ordinis iudicarij se accommodare teneatur?* Prima igitur controversia frequenter occurrit de causis maioribus: quarum momenta, advertente Authore præfato n. 2. expenduntur ex quadruplici capite. Primo ex rei magnitudine, ut v. g. quando spectant ad fidem, ad Religionem, vel ad præcepta generalia morum, & disciplinæ, ut habetur *Can. Præceptis d. 12. Cap. Majores. De Baptismo. & alibi.* Secundo causa majores dicuntur ex magnitudine difficultatis circa illas nata. Interdum enim quasi synonyma ponuntur, majores & difficiliore quæstiones; & ab hoc maxime capite Galli, saltem si Joanni Gerbatio credimus, causarum magnitudinem metiuntur. Sic enim habet Doctor ille *Dissert. de causis maioribus art. 1. num. 70.* Galli nostri de versam aliquatenus majorum causarum ideam tradiderunt; neque enim cause majores apud eos statim dictæ sunt, quæ de rebus maioribus ac præstantioribus essent, sed quæ plus obscuritatis haberent ac difficultatis: quare tum tandem Apostolicam Sedem adeundam, ejusque consulenda oracula existimârunt, cum aliunde lex non affulgeret, rationeque vulgò usurpata minime sufficerent. Exploratum illud sit, &c. Tertio vocantur cause majores ratione dignitatis personæ, v. g. cum de Episcopo agitur, ut patet ex cap. *Inter corporalia. De translatione Episcopi;* & ex Doctoribus in illud cap. Denique majores dicuntur ob difficultatem exequendæ rei justæ, aut amoliendæ rei injustæ. Sic anno 816. Ecclesia Rhemensis in Concilio Pontigonensi, cui Apostolicæ Sedis intererant Legati, majora negotia, & majores causas appellabat eas injurias, quas à Ludovico Germaniæ Rege perpeffa fuerat, & timebat, ne in posterum pateretur: *Paternis magistris instrumur, ut, si quæ majora negotia, vel majores cause exorta fuerint, ad Sedem Apostolicam, prout auctoritas docet, & mos antiquus obtinuit, semper referantur. Quæ sint autem illa negotia, deinde notatur; Calamitates, & miseria Ecclesie nostræ, ac civitum nostrorum, quas hoc anno à Ludovico Rege, itemque à Ludovico filio ejus, & complicitibus eorum, cades videlicet, & homicidia, adulteria, fornicationes, rapinas, sacrilegia, & cætera flagitia, quæ nullus enumerare potest, Ecclesia nostra perpeffa est.*

Denique postulatur auxilium; Ne de cæteris talia, ac tanta mala Ecclesia nostra, ac Regnum patiat, qualia hæcenus passum est. Sed hæc postrema duo causarum genera majora non æstimantur, nisi cum aliquâ rei magnitudine conjuncta, v. g. nisi agatur de deponendo Episcopo, vel alio gravissimo negotio.

De hisce igitur causarum generibus prima procedit præsentis disquisitionis difficultas, quam unâ cum cæteris difficultatibus hic occurrentibus ex præcæti Authoris verbis expediemus, quia ex una parte, ut integrum redideretur hoc opus nostrum, urgebatur ad materiam istam, utpote Ecclesie Gallicanæ libertates attingere vitam, hæud præmittendam; ex altera verò parte lubenter profitemur nostram imperitiam in hisce rebus, quæ Galliæ Regno sunt peculiaris.

§. II.

An prima præinsinuatæ Gallici Regni causarum cognitio ad sanctam Sedem, an ad Concilium Provinciale spectet?

Pergit igitur præfatus Author à n. 3. hinc in modum disserere. Hic in re licet Episcopale iudicium præmittendum, id quæ ex antiquis iuribus colligi, aliqui len'erint, certum est, Concordata, cum causas majores ab ijs exceperunt, quæ deberent ab Ordinarijs definiti, primum earum iudicium Summo Pontifici reliquisse. Cum enim contentiones circa jurisdictionem dirimere voverim, hanc questionem, quæ maximi erat momenti, & à qua plurimæ, gravissimæque disceptationes oriri poterant, non reliquerunt incertam: alioquin enim si detur minandæ illi luperferendæ partes iudicasset, de illa omnino siluissent. Cum autem mentio facta sit ejus, cur in aliud tempus definitæ dilata fuisset, cum periculo, ne interim novarum discordiarum esset fomes, ac sine spe novorum ad eam in posterum commodius definitendam adjumentorum. Perspicua videtur Concordatorum sententia his verbis comprehensa *ut de causis. Omnes & singulæ cause, exceptis maioribus in jure expressè denominatis, apud illos Iudices in partibus, qui de jure, aut consuetudine præscripserint, vel privilegio illarum cognitionem habent, terminari, ac fini deb. ant.* Quod idem in Concilio Basileensi, & Pragmatica sanctione statutum fuerat.

Accedit, quod tempore præcedenti, ac consequenti Concordata, Gallis periculum erat, causas majores in prima instantia esse ad sanctam Sedem referendas, quia hæc erat Juris Communis dispositio, & Canonici Iuris Interpretum sententia, etiam apud Gallos, Guilielmus Durandus Episcopus Mimatensis in speculo Iuris part. 1. tit. de legato. §. Non ostendendum. num. 1. *Majores cause, inquit, ad Sedem Apostolicam sunt referenda, ut extr. de vap. Majores. extr. de trans. l. 11. q. 6. omni oppressus, & citatus super istis coram Ordinarijs potest etiam absque aliquo gravamine illatæ, vel committat*

minato ad Sedem Apostolicam appellare, ut 2. quæst. 4. Nullam & q. 6. Ad Romanam &c. ideo S. Cùm ergo, quod specialissimum est, ut probatur extrav. de appellat. ut debitus. in fin. Joannis Gersonij, Concordatis non longe antiquioris, verba mox exscribemus; sed glossa ipsa Pragmaticæ Sanctionis, quæ semper in eo Regno maximi habitata fuit in tit. de causis. §. Statuit. verb. Majoribus. rem confecisse videtur, addens; Quæ ex natura ipsarum sunt deferendæ ad Sedem Apostolicam, nec in ipsis compellatur quis litigare coram Iudice inferiori. Quod multis comprobatur auctoritatibus. Rebutus magni nominis in illo Regno Author eandem doctrinam tradidit his verbis; In causis majoribus in Iure expressè descriptis, & Sedi Apostolicæ reservatis.

Ioannes Gerbalius id unum in tota sua dissertatione de causis majoribus explicandum sibi propositum fuisse, profertor in allocutione ad Lectorem; Quid nempe Iuris in presentia obtinere debeat apud Gallos de causis majoribus. Atque idcirco dissertationem suam inscripisse, ad caput Concordatorum de causis. Cùm enim, inquit, Concordatorum leges ægrè quidem initio, usu tamen inducæ, sic jam videantur, ut municipalium instar legum nobis evaserint, operæpretium duxi examinare imprimis; si quid fortè novi Concordata de causis majoribus statuisse, speciatimque de Episcoporum causis, & iudicij, quibus præsertim inchoare sinit animus. Articulo autem 3. num. 2. Quamquam, ait, dissertatio hæc tota inscripta sit ad caput Concordatorum de causis; verum tamen capituli eius tractatio propria magis erit huius articuli, ubi sententiam legis capite isto comprehenditæ peculiariter studio, ac de industria magis examinabimus. Quæ quidem declaratione levat nos onere discutendi omnia exempla, quæ profert, iudiciorum ab Episcopis circa causas majores diversis temporibus prolatorum, aut exceptiones, quas adhibet adversus prima iudicia de huiusmodi causis à Summis Pontificibus pronuntiata.

Itaque id unum inquirendum est, quid nempe in Concordatis eade de re statutum fuerit; quandoquidem Concordata municipalium instar Legum Gallicis evaserunt. Atque quantum conjecturâ licet allequi; sunt ex illis regulis, moribus & institutis à Regno, & Ecclesiâ Gallicana receptis, quæ valere debere declarant Illustrissimi Antistites Gallicani in hac tertia propositione. Sunt autem verba Concordatorum tit. de causis, quæ sequuntur. Statuimus quoque, & ordinamus, quod in Regno, Delphinatu, & Comitatu prædictis, omnes, & singule cause, exceptis majoribus in Iure expressè denominatis, apud illos Iudices in partibus, qui de jure, aut consuetudine præscriptâ, vel privilegio illarum cognitionem habent, terminari, & definiri debeant. Istud caput, seu titulus nihil amplius continet. Quod enim attexit, nescio quâ intentione, Ioannes Gerbalius, aliud caput est sub titulo de frivolis appellatiombus.

Agitur in capite modo exscripto, ut per se patet, de primo iudicio causarum definitivo, non autem de supremo, & à quo appellari non possit. Nam neq; minor: s etiam cause apud illos Iudices in partibus, qui de jure, aut con-

suetudine præscriptâ, vel privilegio illarum cognitionem habent, ita terminari, & definiri possunt, quin liceat appellare, usque ad tertiam sententiam conformem includivè, ut in sequenti Decreto statuitur. Cùm igitur de prima sententia sit sermo; constat, causas majores in Iure expressè denominatas à lege Generali excipi, ejusque exceptionis non aliam vim esse posse, quam ut aliæ quidem à Iudicibus definiti queant, qui jure, aut consuetudine, vel privilegio illarum cognitionem habent, majores verò nequaquam.

Quod adhuc magis confirmatur ex eo, quod notat Gerbalius; nempe quod prava diu consuetudo inoleverat vocandi Romam, etiam à remotissimis partibus, leviores causas, minimaque negotia, sive id fiebat in prima instantia, ut ajunt, & per calumnias, sive per frivolas appellaciones. Duobus igitur abutibus, ut Gallorum more loquamur, mederi voluerunt tum Patres Basileenses, qui materiam Pragmaticæ Sanctionis subministraverunt, tum Authores Pragmaticæ Sanctionis, cui substituta sunt Concordata, tum Concordatorum ipsorum Authores; primò quidem ne omnium causarum prima cognitio Romam evocaretur. Secundò ne frivola, aut interurbato jurisdictionum ordine, omisso medio, appellaretur. Primo malo occurritur statuto supra relato, quo prima causarum cognitio Iudicibus reservatur, ad quos de jure, aut consuetudine, vel privilegio pertinet. Sed dum excipiuntur cause majores in jure expressè denominata, quid aliud operari potest illa exceptio, quam ut cause majores etiam in prima instantia Summi Pontificis iudicio referrentur? Alteri abutui medetur caput sequens, ubi prohibentur appellaciones, nisi ad immediatum Superiorem, & à sententijs interlocutorijs, nisi gravamen inferant irreparabile. Itaque istud caput de causis, consuetudinem vocandi Romam, etiam à remotissimis partibus leviores causas, minimaque negotia tollit, sed exceptione firmat consuetudinem illuc vocandi causas majores, quæ parvis, & minutis rebus ac negotijs opponuntur a Concilio Basileensi Sess. 31.

Id luce clarius evadet, si notetur doctrina Iuris Canonici, ejusque Glossatorum & Interpretum circa ordinem iudiciorum. Nam ex cap. Vt nostrum. de appellat. Summus Pontifex causam motam apud inferiorem Iudicem de se evocare poterat, quod de Principe supremo docent etiam Juris Civilis Doctores, ut videri potest apud citatos ab Augullino Barbosa in hoc cap. verb. Ad nostrum iudicium revocavimus. Eaque evocatio eundem, aut majorem, quam appellatio, habebat effectum; Cùm plus sit, inquit Innocentius III. illius Decretalis Author, Romanum Pontificem ad se ali-quod revocare (aut, ut est in margine, evocare) negotium, quam quemquam ad eum super aliquo negotio provocare. Poterat etiam ad Summum Pontificem appellari omisso medio, ut patet ex cap. Antiqua. de privileg. ubi Gloss. verb. Ab omnibus; hoc est, ait, privilegium Apostolicæ Sedis, ut, omissis omnibus, possit appellari ad ipsam. Idem docet hic Augullinus Barbosa, plurimorum-

oritas
ultra
tolica
VI

que Doctorum autoritate confirmat. Ius autem illud observabatur in Gallia, ut alibi. Non enim alio Jure Communi, quam Decreto, & Decretalibus utebantur Galli, ut tradit D. Petrus de Marca lib. 3. cap. 6. num. 5. verbis jam alibi relatis. Abusus igitur, qui circa hæc duo puncta irrepleverant, tollere voluerunt Patres Basileenses, Authores Pragmaticæ Sanctionis, & Authores Concordatorum, solis causis majoribus primo sanctæ Sedis judicio relictis, & sublatis appellationibus, omisso medio, vel à sententia interlocutoria gravamen irreparabile non inferente.

10. Agnovisse, vel invitus videtur Gerbasius, Concordata aliquid statuisse circa causas majores, & discrimen inter illas, & ordinarias posuisse; sed vult hoc tantum statutum, nempe ut illæ referrentur ad Summum Pontificem, non istæ. *Esso* (inquit num. 4.) determinata quoque sit in Concordatis ratio finiendarum causarum majorum. *Esso* clausula ista, exceptis causis majoribus, &c. legem continet, &c. Et infra; *Clausula* itaque negat, cognitionem causarum majorum debere omnino fieri à Judicibus in partibus sine relatione ad Summum Pontificem. Sed aliena est profus à mente Conditorum illius statuti hæc interpretatio, quatenus primum judicium causarum majorum Episcopis referre conatur. Primum enim jam dudum desierat ille relationum usus, ut ne verisimile quidem sit, illum in mentem aut Pontificis, aut Gallæ Regis, aut Episcoporum venisse. Secundo non quærebatur, an sancta Sedes esset consulenda super negotijs, sed in quo Tribunali, & quo ordine judicanda essent? An nimirum passim omnia possent per evocationem, aut per appellationem ad Curiam Romanam trahi, ut patet ex integro Decreto Basileensis, Pragmaticæ Sanctionis, & Concordatorum contextu.

11. Non negabit Gerbasius Senatui Parisiensi veram Pragmaticæ Sanctionis intelligentiam, quippe cujus se illa Curia protectricem profiteatur. Atqui Senatus in oratione ad Regem Ludovicum XI. an. 1461. circa libertates Ecclesiæ Gallicanæ habitâ, & inter Tractatus de illis libertatibus in 1. tomo Puteani secundo loco relatâ, declarat, primam cognitionem, & decisionem causarum ad Episcopos spectare, nisi sint majores.

12. Idem declarârunt Officiales Regij anno 1461. Cautum est, ut Ordinarij tanquam veri Pastores cognitione, ac jurisdictione gauderent in suis oves, exceptis causis majoribus reservatis à dicto Consilio, scilicet Basileensi, apud Puteanum in probat. libert. Eccl. Gall. cap. 36. n. 21.

13. Articulo 15. assertit Gerbasius quædam exempla Concordatis recentiora, quibus ostendit, Regem Christianissimum, vel Ecclesiam Gallicanam, vel Episcopos singulares deponere molebantur, sed cum assertit exempla etiam contraria, quid ex illo confictu resultat, nisi modò illud, modò aliud jus usurpari, prout quilibet suis rationibus commodum judicat?

S. III.

An Majorum causarum cognitio Judicibus Delegatis in Regno Gallia committere tenentur Summus Pontifex, vel utrum eas possit Roma judicare?

Audiamus hæc in re præfati Authoris judicium cit. lib. 6. cap. 6. negantis, Papam obstringi ad causarum Majorum cognitionem Judicibus delegatis in Regno Gallia committendas; quia non honoris tantum causâ, & in signum superioritatis Summo Pontifici refervata sunt; quod de appellationibus in causis ordinarijs dici posset; sed quia propter rerum dignitatem, supremi Judicis lumen, & auctoritatem requirunt.

Sunt multi alij casus, in quibus Summus Pontifex deberet causarum cognitionem ad se trahere, etiamsi alias nulla ei postre lege reservarentur; v. g. primo, cum Episcopi aut nolunt, aut non possunt Ecclesiarum necessitatibus providere. Atamen, inquit Joannes Gerbais de caus. major. art. 19. §. 3. Si quando Metropolitanus, vel in Suffraganeorum suorum sceleribus convivere visi sunt, vel cerè ob fuscum latius malum, nimiamque seriè corruptelam emendandis illis impares extiterunt; haud immeritò sanè apostolica Sedes tum adfuit auctoritas, ad quam nempe spectat cæterorum Episcoporum excusatio vigilantiam, imò eorum implere vices, si sint deficiant, &c.

Secundo, quando periculum est in mortem, scilicet Gerbais art. 11. in fine loquens de Commisarijs ab Urbano VIII. datis die octavâ mensis octobris anno 1632. ad instantiam Ludovici XIII. Francorum Regis adversus quosdam ejus Regni Pralatos, ait, formam illam judicis, ut scilicet Summus Pontifex supremum causæ judicium immediate committeret, necessarium fuisse, ob genus criminis, quod cum præsentem Imperio suo (Ludovici) rursus imitentaret, longiorem tamen si Canoniam, judicij formam non sinebat usurpari.

Tertio, quando res sunt admodum difficiles; præsertim si concurrat aliquod scandalum periculum, ut fatetur ipsemet Gerbais art. 4. §. 1. Quamvis aliunde contendat, primum Majorum causarum (quo nomine difficultiores, præcipue in materia fidei, intelligit) cognitionem ad Episcopos pertinere. Hæc itaque, inquit, regula constituta non inepte poterit in fidei dirimendis quaestionibus. Nunc si controversiæ forsitan aliqua in Provincijs existant de rebus ad fidem spectantibus, vel res illæ obscuræ erunt, insolentes, neque satis aut scripturis, aut etiam traditione explicate, tum consulenda erit Apostolica Sedes, ejusque expectanda sententia, quæ prima esse debet, ut inquit Facundus Hermianensis. Consentit in hoc Joannes Gerbais cum Joanne Gersonio; nisi quod iste primum earum causarum difficultium judicium Summo Pontifici referret. Hæc sunt verba trad. de examinat. doctrinar. considerat. 3. Alique sunt doctrina palam hæreticæ apud omnes; alia dubia simplicibus, sed manifestè sapientibus, & peritis; tertia velati neutra, habentes pro se Doctores